

Специјални резерват природе

"Увац"

СПЕЦИЈАЛНИ РЕЗЕРВАТ ПРИРОДЕ "УВАЦ"

ПРОГРАМ УПРАВЉАЊА ЗА 2019. ГОДИНУ

Нова Варош, јануар 2019. године

І УВОД

Резерват Увац д.о.о. је основан 08.01.2007. године, и већ скоро 12 година управља Специјалним резерватом природе "Увац", природним

добром од изузетног значаја за РС. СРП "Увац" је до те, сада већ далеке 2007. године, био "скривено" благо Србије, сада је "драгуљ" који многи препознају, не само у Србији и региону, већ и знатно шире. Постигнути су веома добри резултати на пољу заштите лешинара (превасходно белоглавих супова) и других врста птица и животиња, веома добри резултати када је заштита рибљег фонда у питању (посебно салмонидних врста), веома добри резултати када је реч о заштити биљног света заштићеног подручја, као и када је заштита геонаслеђа, укључујући и спелеолошке објекте, у питању.

Свакако, наставили смо/настављамо у истом правцу и у времену које долази, почевши од 2019. године. Настављамо и да се "боримо" са проблемима који су оптерећивали и који оптерећују наш рад, као што смо то чинили и до сада, а највећи су: отпадне воде, бесправна градња и комунални отпад, као и проблем присутан у последњих годину-две, а то је превелики "притисак" посетилаца, мишљење је Завода за заштиту природе Србије, на Увачко језеро, превасходно кањон истог и Ледену пећину (која је део Ушачког пећинског система).

У 2019. години све планиране активности проистичу из Плана управљања Специјалним резерватом природе "Увац" 2013. – 2022., на који је сагласност дало (тада) Министарство природних ресурса, рударства и просторног планирања, бр/№: 353-02-182/2013-02 (сада: Министарство заштите животне средине). Програм управљања за 2019. годину се доноси на основу члана 6. став 4. Уредбе о заштити Специјалног резервата природе "Увац" ("Службени гласник РС", бр. 25/06 и 110/06) и члана 54. Закона о заштити природе ("Сл. гласник РС", бр. 36/2009, 88/2010, 91/2010 - испр. и 95/18).

II ЦИЉЕВИ ЗАШТИТЕ, ОЧУВАЊА, УНАПРЕЂЕЊА И ОДРЖИВОГ КОРИШЋЕЊА ЗАШТИЋЕНОГ ПОДРУЧЈА

Основни циљеви заштите, очувања, унапређења и одрживог коришћења заштићеног подручја СРП "Увац" који су "на снази" од оснивања Резерват Увац д.о.о. су:

- очување и даље снажење популације белоглавог супа (*Gyps fulvus*);
- очување станишта и побољшање стања популација других значајних врста птица (сурог орла, змијара, рибара, белорепана, осичара, буљине, великог ронца, пузгавца, планинског детлића, прдавца, сивога сокола, крстокљуна, пупавца, кривокљуног спрудника, великог вранца, барске шљуке...), дивљачи и другог животињског света (посебно вука и медведа);
- поновно насељавање дивљих врста биљака и животиња које су нестале с подручја СРП "Увац", посебно представника птица грабљивица, као што су, пре других, црни лешинар ("суп старешина" - *Aegipius monachus*), бела кања ("египатски" лешинар - *Neophron percnopterus*) и орао брадан ("костоберина" - *Gypaetus barbatus*);
- очување и повећање ихтиофауне уз јачање учешћа аутохтоних врста (младица (*Hucho hucho*) и поточна пастрмка (*Salmo trutta*)) и снажење њихових популационих карактеристика;
- очување разноврсности флоре, шумских, ливадских и осталих биљних заједница,

- побољшање структуре и квалитета шумских састојина, и сузбијање шумских штеточина (на првом месту поткорњака);
- очување геоморфолошких, хидролошких и спелеолошких одлика и феномена геонаслеђа;
- очување и побољшање стања природних чинилаца животне средине, посебно квалитета вода и земљишта, као и заштита од буке и обезбеђење адекватног управљања отпадом;
- очување лепоте и разноврсности предела, одржање и унапређење предеоних и амбијенталних обележја комплетног заштићеног подручја;
- одрживо коришћење природних ресурса: пољопривредног земљишта, шума, вода, минералних сировина...;
- обезбеђење услова за органску пољопривредну производњу;
- планско уређење простора, уз санацију последица досадашње "дивље", односно противправне изградње објеката;
- развој рекреације и туризма, првенствено екотуризма, на принципима одрживог развоја;
- уређење пећина за посећивање (првенствено Ледене пећине);
- проширивање знања о свим елементима природног и антропогеног комплекса заштићеног подручја, односно развој и даље унапређење образовања (када су ученици основних и средњих школа у питању) и развој и даље унапређење научноистраживачког рада;
- стварање услова за бољи живот локалног становништва на територији заштићеног подручја и ближе околине.

III ЗАШТИТА, ОДРЖАВАЊЕ, ПРАЋЕЊЕ СТАЊА И УНАПРЕЂЕЊЕ ПРИРОДНИХ И СТВОРЕНИХ ВРЕДНОСТИ

1. Приоритетне мере и активности на управљању природним вредностима

1.1. Чување

Чуварску службу резервата обавља 7 (седам) чувара заштићеног подручја. Поред чувара, чуварски надзор се организује и уз помоћ волонтера (углавном када се даноноћно чува мрест салмонидних врста риба), као и уз помоћ радника ПС Нова Варош и ПС Сјеница, по потреби. Услед недовољног броја чувара управљач је принуђен да већ запослене чуваре ангажује и прековременим радом у време повећаног туристичког притиска на ЗП, а и за време мреста рибе. У Резерват Увац д.о.о. запослена су и два рибочувара, као и следећа лица: 1 помоћни радник и 5 (пет) радника запослених у управи (директор, управник рибарског подручја/руководилац чуварске службе, саветник за нормативно-правне послове, књиговођа и секретар).

Резерват Увац д.о.о. планира да у 2019. години у стални радни однос запосли још три лица (запошљавање ових лица било је планирано и у 2017. и у 2018. години, међутим за исто нисмо добили сагласност Комисије за давање сагласности за ново запошљавање и додатно радно ангажовање код корисника јавних средстава, иако смо се истој обраћали у више наврата). Једно лице би обављало послове управника резервата, у потпуности у складу са Правилником о условима које мора да испуњава управљач заштићеног подручја, а који, између осталог, предвиђа:

"1) Службу заштите, унапређења, промовисања и одрживог развоја заштићеног подручја са:

(1) најмање једним запосленим лицем на пословима заштите природе, које мора да има VII степен стручне спреме или мастер студије биолошког, шумарског, пољопривредног, еколошког или географског усмерења, радно искуство од најмање једне године, које координира пословима заштите и мониторинга заштићеног подручја, обезбеђује поштовање режима и зона заштите, обележавање подручја, координира израду планова управљања и годишњих програма управљања, стратешко планирање, имплементира одредбе просторног плана, и сл.;"

Два лица би обављала послове рибочувара. Од момента раздвајања чуварске од рибочуварске службе, управљач Резерват Увац д.о.о. је у проблему јер нема минималан број рибочувара предвиђен за чување рибарског подручја.

Стручно усавршавање запослених је такође један од важних задатака управљача које није реализован у 2018. години. Наиме, СРП "Увац" из године у годину посећује све већи број гостију из иностранства, самим тим расте потреба свих запослених да, макар на основном нивоу, овладају основама енглеског језика. Потреба за познавањем страног језика посебно је дошла до изражаја током 2018. године током које су приспели велики број упита иностраних агенција за организовану посету СРП "Увац". Стога се планира ангажовање професора енглеског језика и организацију једномесечног курса за све запослене.

Такође, у време трајања туристичке сезоне (мај-септембар, а по указаној потреби и дуже) планира се ангажовање 3 лица по уговору о привременим и повременим пословима. Иста би чистила подручје, уређивала пешачке и бицикличке стазе, радила на улазним рампама, радила на наплати улазница у СРП "Увац" и у пећинске објекте, и сличне послове, тј. радиће део послова чувара заштићеног подручја. (О овоме ће више речи бити у делу: **V ПЛАНИРАЊЕ, ИЗГРАДЊА И УРЕЂЕЊЕ ПОДРУЧЈА.**)

Редовним и квалификованим радом чуварске службе, а уз помоћ постављеног видео надзора, обезбеђује се поштовање прописаних режима заштите у односу на значајне биљне и животињске врсте. Припадници чуварске службе поседују прописане униформе, пристојно су опремљени средствима теренског рада, попут фотоапарата, двогледа, батеријских лампи, кишних кабаница, гумених чизама... Свакако, ако то буде неопходно, а због дотрајалости, део наведене опреме ће бити "обновљен", тј. замењен новом. Такође, приликом обављања појединих послова (чишћење подручја, уређење стаза, чишћење хранилишта, као и други физички послови) није примерено и адекватно исте обављати у униформи, стога ће се до краја 2018. године чуварима и рибочуварима набавити "ХТЗ" опрема. Међутим, како се иста користи за рад на крчењу и чишћењу подручја увек постоји могућност да се иста поцепа и уништи те је стога потребно планирати и појединачну замену "ХТЗ" опреме.

У 2019. години, Резерват Увац д.о.о. планира набавку чамца са ванбродским мотором за потребу обезбеђивања пристани пред Леденом пећином. Наиме, да би се пристајно место регистровало потребно је да у

склопу истог ради безбедности путника буде и чамац са прслуцима и колумом за спасавање. Овај чамац је потребан служби из Сјенице због хитних интервенција у случајевима рибокрађе, као и за патролирање подручјем у време када су младунци белоглавог супа у гнездима све до њиховог успешног полетања.

Током 2019. године планира се одржавање већ постојећег видео надзора. Како су камере постављене на највишим тачкама кањона ради њихове веће функционалности и покривености подручја, то увек постоји могућност да услед електронског пражњења (удара грома) страда неки део рачунарске опреме неопходан за рад видеонадзора.

Услед дотрајалости и потпуне амортизације два возила фијат панде, а које су набављене као половни аутомобили, Резерват Увац д.о.о. планира њихову замену и у 2019. години набавку једног новог теренског аута.

- средства за бруто зараде чувара заштићеног подручја и 50% зараде руководиоца чуварске службе (који поседују уверење за чувара заштићеног подручја и са 50% радног времена обавља посао чувара заштићеног подручја) :

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Министарство заштите животне средине	4.500.000,00
Резерват Увац д.о.о. - средства од накнада	2.070.000,00
Укупно:	6.570.000,00

- средства за бруто зараде рибочувара (са планираним новозапосленим):

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Резерват Увац д.о.о. - сопствени приходи	2.700.000,00
Укупно:	2.700.000,00

- средства за бруто зараде стручног особља које у складу са законом обавља послове управљања и руковођења заштићеним подручјем (управник рибарског подручја и управник резервата):

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Министарство заштите животне средине	80.000,00
Резерват Увац д.о.о. - средства од накнада	1.400.000,00
Укупно:	1.480.000,00

- средства за бруто зараде осталог особља запосленог код управљача (директор, саветник за нормативно-правне послове, књиговођа, секретар и помоћни радник) и материјални трошкови њиховог рада (закуп пословног простора са свим режијама, канцеларијски материјал, поштанске услуге, поправке рачунара, штампача...):

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Резерват Увац д.о.о. - средства од накнада	8.500.000,00
Укупно:	8.500.000,00

- средства за стручно усавршавање запослених (једномесечни курс енглеског језика):

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Резерват Увац д.о.о. – сопствени приходи	50.000,00
Укупно:	50.000,00

- средства за накнаде за чланове Скупштине Резерват Увац д.о.о.:

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Резерват Увац д.о.о. – сопствени приходи	1.300.000,00
Укупно:	1.300.000,00

- средства за опремање чуварске и стручне службе (тзв. "ХТЗ" опрема, двогледи, батеријске лампе, фото-апарати...):

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Резерват Увац д.о.о. – сопствени приходи	200.000,00
Укупно:	200.000,00

- средства за набавку униформи за рибочуваре:

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Резерват Увац д.о.о. – сопствени приходи	300.000,00
Укупно:	300.000,00

- средства за гориво (за возила, пловила, моторне тестере, моторне тримере...):

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Министарство заштите животне средине	2.000.000,00
Резерват Увац д.о.о. – средства од накнада	500.000,00
Укупно:	2.500.000,00

- Набавку новог теренског аута (замена већ амортизованог и дотрајалог):

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Министарство заштите животне средине	400.000,00
Резерват Увац д.о.о. – сопствени приходи	800.000,00
Укупно:	1.200.000,00

- Набавку једног чамца са ванбродским мотором за потребу обезбеђивања пристани пред Леденом пећином:

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Министарство заштите животне средине	500.000,00
Резерват Увац д.о.о. – сопствени приходи	600.000,00
Укупно:	1.100.000,00

- Набавку два нова ванбродска мотора за катамаран на Увачком језеру (како су ови мотори услед вишегодишње употребе и неадекватног сервисирања код закупца, израубовани и уништени, јавља се потреба за њихови замену):

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Резерват Увац д.о.о. - сопствени приходи	900.000,00
Укупно:	900.000,00

- Током 2019. године планира се одржавање постојећег видео надзора:

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Резерват Увац д.о.о. - сопствени приходи	100.000,00
Укупно	100.000,00

1.2. Одржавање

Одржавање подразумева редовне, текуће активности и посебне радове и мере, а које се понављају из године у годину, као што су:

- сакупљање и одвожење отпада са заштићеног подручја и одржавање уредности јавних објеката и површина. Комплетан отпад ће се разврставати и рециклирати у рециклажном центру у Новој Вароши:

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Министарство заштите животне средине	100.000,00
Резерват Увац д.о.о. - средства од накнада	100.000,00
Укупно:	200.000,00

- материјални трошкови одржавања техничких средстава за рад чуварске службе (регистрација возила и пловила, амортизација материјално-техничких средстава, превасходно возног и пловног парка нужан је ремонт катамарана на Увачком језеру ...):

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Резерват Увац д.о.о. - сопствени приходи	1.700.000,00
Укупно:	1.700.000,00

1.3. Обележавање

У оквиру задатка на обележавању, у 2019. год. планира се следеће:

- одржавање статусних табли и обнављање граничних ознака Специјалног резервата природе "Увац" и Рибарског подручја СРП "Увац":

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Резерват Увац д.о.о. - средства од накнада	100.000,00
Укупно:	100.000,00

- постављање табли упозорења, обавештења и забрана, дуж током претходних година уређених стаза као и на прилазним путевима у границама заштићеног подручја, тј. на скретницама са магистралног пута Ужице - Нова Варош и на магистралном путу Сјеница - Ивањица.

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Министарство заштите животне средине	200.000,00
Резерват Увац д.о.о. – средства од накнада	100.000,00
Укупно:	300.000,00

2. Приоритетне мере и активности на управљању културно-историјским вредностима

Основни циљеви заштите непокретних културно историјских вредности које се налазе на подручју СРП "Увац" и у околини, а који се понављају из године у годину, и који су трајно опредељење управљача су:

- Очување културно историјске баштине православне и исламске културе, доминантних култура које су егзистирале, и даље егзистирају на овом подручју;
- организовано развијање свести о значају културног наслеђа за живот и рад данашњих и будућих генерација, као важног предуслова за очување националног идентитета. Свест месног становништва, и хришћанско православног и муслиманског, по овом питању је на завидном нивоу, уз међусобно уважавање и поштовање. Ипак, имајући у виду и ближе и даље историјско наслеђе, на овом питању треба увек изнова радити и инсистирати.

У области заштите културно-историјског наслеђа, у 2019. години планира се следеће:

1) Израда идејног пројекта конзервације зидина средњевековног утврђења Клек

Још током 2016. године смо уредили непосредну/најближу околину средњевековног утврђења Клек, а које се налази у кањону Увачког (Сјеничког) језера, наспрам улаза у Ушачки пећински систем, конкретно Ледену пећину: уклонили смо грање и шибље са зидина средњевековног утврђења. Током 2017. године, обратили смо се Заводу за заштиту споменика културе из Краљева, са захтевом да дођу на лице места и да предложе "даље кораке". Стручњаци Завода су обишли предметну локацију у првој половини новембра месеца, и казали су нам да ће издати услове за уређење и рестаурацију средњевековног утврђења Клек најкасније до краја новембра 2017. године. Оно што је извесно, радови ће подразумевати археолошка ископавања, и свакако ће трајати више година. Управљач ће, што је такође извесно, морати да уклони шибље и растиње са ширег подручја око самог утврђења, као и да уреди приступ истом. Такође, управљач ће урадити неколико информативних табли о самом локалитету, а за шта ће податке добити од Завода за заштиту споменика културе из Краљева.

- Средства за намену "физичког" уређења утврђења (крчење простора у ширем појасу око самог утврђења, уређење прилазних стаза...):

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Резерват Увац д.о.о. - сопствени приходи	100.000,00
Укупно:	100.000,00

3. Управљање природним ресурсима

3.1. Задачи и активности на заштити белоглавог супа и осталих некрофагих врста

Белоглави суп је врста која зависи и од примена мера заштите и промена у сточарству (бројно стање стоке, исхрана и лечење), а добра сарадња са локалним становништвом али и предан рад чуварске службе предуслова су за враћање других ишчезлих врста лешинара. Основни задаци и активности на заштити белоглавог супа и осталих некрофагих врста у 2019. години су:

- стална прихрана белоглавих супова, црних лешинара и осталих некрофагих врста птица, попут беле кање или, евентуално орла брадана;
- наставак рада постојећег хранилишта "Манастирина", које успешно ради од 1994. године. (Решење Министарства пољопривреде и заштите животне средине - Управе за ветерину, број: 323-07-03062/2016-05, ветеринарски број: RS-45-018.);
- организовано сакупљање, превоз, прерада и уништавање отпадака животињског порекла и угинулих животиња (остаји лешина који не једу лешинари, типа: кости, кожа...), сходно одредбама чланова 117., 135. и 136. Закона о ветеринарству ("Службени гласник РС" број: 91/2005). Уговором о пословно - техничкој сарадњи Резерват Увац д.о.о. је овај посао поверио Ветеринарској установи "Напредак", из Ђуприје. Средства за ову намену, имајући у виду пређашња искуства, износе:

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Министарство заштите животне средине	250.000,00
Резерват Увац д.о.о. - средства од накнада	200.000,00
Укупно:	450.000,00

- рад хранилишта/хранилице за медведе. Исхрана медведа се у највећој мери састоји од хране биљног порекла (јабуке, крушке, кукуруз...), а у мањој мери од хране животињског порекла, односно меса и рибе. Да би хранилиште успешно функционисало, потребно је у рано пролеће и током јесени износити и једну и другу врсту хране. Храна животињског порекла се континуирано износи приликом исхране белоглавог супа за шта нису потребна додатна финансијска средства, док је за набавку рибе и хране биљног порекла потребно обезбедити следећа финансијска средства:

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Резерват Увац д.о.о. – сопствени приходи	50.000,00
Укупно:	50.000,00

- одржавање у функцији хладњаче за дубинско замрзавање, у којој се привремено одлажу СПЖП треће категорије, намењени исхрани, преваходно, белоглавих супова, али и других врста птица и животиња уопште;
- одржавање теренских возила и друге опреме за превоз и истовар хране за белоглаве супове, црне лешинаре и друге птице и животиње, чишћење хранилишта као и прилазних путева, посебно одржавање путева проходним у зимским условима када су, на подручју Увца и Златара, присутне обилне снежне падавине. Средства за ову намену су већ приказана у тачки 1.2., став 3. (материјални трошкови одржавања техничких средстава (регистрација возила и пловила, амортизација материјално-техничких средстава, одржавање чистоће...));
- заштита гнезда и младунаца обезбедиће се појачаним чуварским надзором у време гнежђења, излегања и полетања младунаца. Контрола успешности гнежђења белоглавог супа обавиће се три пута годишње пописивањем активних парова и гнезда методом цензуса како би се утврдио њихов број и успешност гнежђења. Ова активност ће се реализовати у присуству стручњака Завода за заштиту природе Србије.

Средства за ову намену износе:

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Министарство заштите животне средине	50.000,00
Резерват Увац д.о.о. – средства од накнада	50.000,00
Укупно:	100.000,00

- помоћ оболелим и повређеним птицама; У волијерама резервата Увац омогућен је прихват птица којима је потребан опоравак до њиховог поновног враћања у природу. Волијере се користе и као безбедна клопка ради контроле одраслог дела популације у колонији и мониторинга птица.
- Обележавање угрожених врста је законска обавеза управљача и обавеза према потписаним међународним конвенцијама које имају за циљ контролу промета угрожених врста. Пројектом маркирања белоглавих супова у СРП Увац обележено је 268 јединки и прикупљено 3145 запажања маркираних птица. Маркиране птице су забележене у 20 земаља. Љубитељи природе и ренџери из тих земаља шаљу фотографије маркираних птица желећи да сазанају ко их је обележио и одакле су дошле ове ретке птице. Видео-камере на хранилишту, "ресторану за белоглаве супове" омогућиле су систематско праћење судбине обележених јединки и структуре популације белоглавих супова на Увцу. У циљу одржавања континуитета у маркирању лешинара и усвајања савремених метода праћења белоглавог супа, Резерват Увац планира да подржи пројекат

маркирања младунаца на гнезду како би се прикупиле информације о преживљавању младунаца, имиграцији и емиграцији птица из популације.

Средства за маркирање младунаца износе:

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Министарство заштите животне средине	200.000,00
Резерват Увац д.о.о. – средства од накнада	100.000,00
Укупно:	300.000,00

3.2. Заштита осталих врста птица, териофауне и флоре

У циљу очувања и унапређења стања популација других врста птица, копнене фауне и биљних врста, превасходно шумских заједница, посебно оних са високим степеном угрожености у националном и међународном оквиру или са истакнутом улогом у животним заједницама, у 2019. години планирају се активности појачаног чуварског надзора које ће допринети заштити ових врста.

Задаци и активности на заштити осталих врста птица, териофауне и флоре у 2019. години су:

- мониторинг постојећих кућица за сове (кукумавка, уралска сова и мала шумска сова). Исте смо, 30 кућица, по 10 за сваку наведену врсту сова, поставили на подручју резервата крајем 2014. године, и пратили смо их током претходних година. Са овом активношћу, наравно уз свесрдну стручну помоћ орнитолога Завода за заштиту природе Србије, наставићемо и током 2019. године. Средства за ову намену износе:

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Резерват Увац д.о.о. – средства од накнада	50.000,00
Укупно:	50.000,00

- истраживање диверзитета птица СРП "Увац" са посебним освртом на врсте од приоритета за заштиту према NATURA 2000 програму - у склопу наведене активности планирано је методолошко истраживање фауне гнездарица, нарочито оних врста које представљају приоритете за заштиту према NATURA 2000 програму, у циљу одређивања величине и густине њихових популација – наставак истраживања рађених током претходне две године. Током 2016. и 2017. године истраживање диверзитета је рађено у периоду од јула месеца до краја године (друга половина године), у 2019. години за ова истраживања ће се, као и у претходним годинама, ангажовати орнитолози и иста ће се реализовати у првој половини године. Средства за ову намену износе:

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Министарство заштите животне средине	100.000,00
Резерват Увац д.о.о. – средства од накнада	50.000,00
Укупно:	150.000,00

- успостављање ближе сарадње са ЈП "Србијашуме", корисницима шума, на отклањању штетних последица које изазивају шумске штеточине, преваходно поткорњак. Услед деловања истог (инвазије) на појединим деловима резервата дошло је до "страдања" шума, односно сушења, поприлично великих размера. ЈП "Србијашуме" је и у 2017. години делало на сузбијању ове штеточине, но, борба против исте се мора интензивирати у 2019. години и годинама које долазе. Неопходна је ближа сарадња између ЈП "Србијашуме", нас као управљача, али и приватних лица власника шума. Наравно, све ово ће се радити после прибављених услове заштите природе, а које издаје Завод за заштиту природе Србије.

3.3. Израда и реализација пројекта реинтродукције ишчезлих врста

Пројектом ће се испитати природни и други (правни, технички, организациони, финансијски...) услови, утврдити и реализовати потребна извођачка решења за поновно насељавање некрофагих врста птица ишчезлих са територије Србије, преваходно црног лешинара, беле кање и орла брадана. (Два примерка црног лешинара су током 2016. године константно посматрана на Увцу, а где су дошла "природним" путем, свакако стога што хранилиште "Манастирина" добро функционише, и што је обезбеђен неопходан мир.) Пројекат се наслања на Акциони план за заштиту лешинара Балкана, који се одвија уз учешће више међународних и домаћих организација и институција. Пројектом руководе стручне службе Завода за заштиту природе Србије и Института за биолошка истраживања "Синиша Станковић".

У сврху овог пројекта, у претходном периоду, изграђене су три волијере, које су током 2017. године уређење у складу са Законом о заштити природе, Законом о добробити животиња ("Сл. гласник РС", бр. 41/2009), Правилником о условима држања, начину обележавања и евидентирања дивљих животиња у заточеништву ("Сл. гласник РС", бр. 86/2010) и Правилником о условима које морају испуњавати прихватилишта за збрињавање заштићених дивљих животиња ("Сл. гласник РС", бр. 15/2012), а поступајући по Решењу Завода за заштиту природе Србије, 03 бр. 019-1763/2, од 22.08.2017. године.

Из изнад наведеног се може закључити да је Резерват Увац д.о.о. партнер у реализацији овог пројекта, увек спреман да пружи сву логистичку помоћ, у виду људства, возила, пловила и друге опреме.

3.4. Задаци и активности на заштити и управљању риболовном фауном

Циљеви у области заштите ихтиофауне у 2019. години, као што је био случај и претходних година, су очување стабилних еколошких услова, тј. очување и побољшање физичких, хемијских и микробиолошких карактеристика вода у увачким језерима и водотоковима, промена популационих карактеристика ихтиофауне у корист салмонидних и других аутохтоних врста риба, очување и побољшање здравственог стања и квантитативне структуре рибљих насеља и спречавање непрописног и прекомерног излова.

Рибочуварска и чуварска служба резервата ће посебну пажњу посветити чувању мреста свих врста риба, посебно салмонидних, племенитих врста, на првом месту младице и поточне пастрмке.

Планиран је наставак сарадње са суседним корисницима рибарских подручја на сузбијању свих неправилности које се јављају на риболовним водама којима управљамо, у циљу очувања, заштите и одрживог коришћења рибљег фонда.

У 2019. год., планира се едукација рекреативних и спортских риболоваца, у складу са Законом о заштити и одрживом коришћењу рибљег фонда и Правилником о обиму и садржини програма едукације рекреативних риболоваца ("Сл. гласник РС", бр. 3/2016).

Закон о заштити и одрживом коришћењу рибљег фонда ("Сл. гласник РС", бр. 128/2014) нас обавезује да током 2019. године извршимо мониторинг у водама Рибарског подручја Специјалног резервата природе "Увац" и поднесемо надлежном министарству Извештај о спроведеном мониторингу.

Средства за ову намену обезбеђује	У износу
Резерват Увац д.о.о.- сопствени приходи	400.000,00
Укупно	400.000,00

3.5. Заштита спелеолошких објеката и других феномена геонаслеђа

У 2019. години планирају се следеће активности:

- мултидисциплинарна спелеолошка истраживања Специјалног резервата природе "Увац" су започета током јесени 2015. године, и настављена током 2016. године, уз стручно вођство Завода за заштиту природе Србије. Даља истраживања, наставак истих врши завод у склопу својих редовних активности.
- стручњаци Завода за заштиту природе Србије су у претходне две године радили на ревизији студије заштите СРП "Увац", ову активност наставили су и у 2018, години. По завршетку исте, доставиће нам геореференцирану карту заштићеног подручја. Израда геореференциране карте је изузетно скупа, ми као управљачи немамо стручно лице које би исту и урадило. Поступак уношења координата и позиција у геореференцирану карту је релативно једноставан. За уношење координата и позиција обуку је прошао Новак Пејовић. Исти је, скупа са чуварима заштићеног подручја, прикупио GPS координате (геопозиције) објеката геонаслеђа на ширем простору СРП "Увац" током претходне три године. Циљ наведеног је да геонаслеђе на ширем простору СРП "Увац" буде прикључено подручју које ће бити номиновано за успостављање геопарка.

3.6. Заштита животне средине

Главни задатак Резерват Увац д.о.о. и у 2019. години је израда катастра тачкастих стварних или потенцијалних загађивача вода и земљишта на подручју резервата и његовом непосредном окружењу, изван

насељених места, као што су стамбени, угоститељски, пољопривредни и индустријски објекти, са конкретним мерама за спречавање или умањење штетних утицаја тих објеката на околину. Конкретно, током претходне две-три године обиђени су сви објекти (викендице, настрешнице...) који се налазе на подручју резервата, са GPS уређајима су узете координате. По завршетку ревизије студије заштите СРП "Увац" (а која се тренутно ради и радиће се и у 2019. години), урадиће се катастар тачкастих стварних или потенцијалних загађивача вода и земљишта. (Прикупљене податке унети у геореференцирану карту). Овај пројекат би реализовали у сарадњи са Заводом за заштиту природе Србије, а све у оквиру постављања основа ГИС базе.

3.7. Задаци и активности на заштити, развоју и управљању водама

Главни задаци у 2019. години су:

- предузимање низа активности на спречавању даљег загађивања водотокова, посебно Увачког језера. Планирана је још "јача" сарадња са инспекцијама, као и мониторинг квалитета вода (перманентна активност), у сарадњи са Агенцијом за заштиту животне средине и Институтом за водопривреду "Јарослав Черни".
- од момента оснивања Управљач се константно бори прикупљањем пластичног отпада који река Вапа доноси у акумулацију Увац. Планира се постављање понтонске бране на ушћу Вапе која би задржавала поменути одпад ради лакшег сакупљања и уклањања истог. Средства за ову намену износе:

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Министарство заштите животне средине	200.000,00
Резерват Увац д.о.о. - средства од накнада	100.000,00
Укупно:	300.000,00

Укупно планирана средства за област III

Планирана средства	Извршилац посла
Министарство заштите животне средине 8.580.000,00	Резерват Увац д.о.о. и други субјекти који ће бити ангажовани по потреби, за сваки конкретан посао.
Резерват Увац д.о.о. - сопствени приходи 9.220.000,00	Резерват Увац д.о.о. и други субјекти који ће бити ангажовани по потреби, за сваки конкретан посао.
Резерват Увац д.о.о - средства од накнада 13.300.000,00	Резерват Увац д.о.о. и други субјекти који ће бити ангажовани по потреби, за сваки конкретан посао.

IV ПРИОРИТЕТНИ ЗАДАЦИ НАУЧНОИСТРАЖИВАЧКОГ И ОБРАЗОВНОГ РАДА

Научноистраживачки и образовни рад су примарне функције резервата. Научна функција ће се реализовати кроз неколико одговарајућих истраживачких пројеката, а функција образовања првенствено кроз посету и обилазак резервата у оквиру екскурзионих програма, школа у природи, семинара, радионица и сличних облика едукације.

Главни задаци научног истраживања:

- израда и реализација пројеката истраживања морфолошких, физиолошких, генетских, миграторних и свих других особина белоглавог супа. Ово раде стручне службе Завода за заштиту природе Србије, Института за биолошка истраживања "Синиша Станковић" из Београда, уз логистичку подршку Резерват Увац д.о.о. у оквиру својих редовних активности. Сваке године врши се мониторинг гнездећих парова, маркирање дела младунаца белоглавог супа, бројање птица... Горенаведене институције на крају године сачине Извештај о свему урађеном.
- израда и реализација пројекта истраживања еколошких и других услова за реинтродукцију и реколонизацију лешинара и других некрофагих врста птица грабљивица (црни лешинар, бела кања, орао брадан...). Носиоци овог Пројекта су Завод за заштиту природе Србије и Институт за биолошка истраживања "Синиша Станковић".
- реализација пројекта ихтиофаунистичких истраживања младице. По конзервационом и рибарственом значају, младица заузима истакнуто место у ихтиофауни вода Специјалног резервата природе "Увац". За 2019. годину предвиђају се истраживања везана за мониторинг мреста ове врсте. Истраживања би обухватила утврђивање и картирање бојишта младице у Вапи и горњем току Увца. По изваљивању, пратио би се рани развој млађи младице и њихова дисперзија из зоне мреста. Теренска истраживања обавила би се током пролећно-летње сезоне (мај-август), а предвиђају се четири теренска изласка у тродневном трајању.

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Министарство заштите животне средине	50.000,00
Резерват Увац д.о.о. - сопствени приходи	100.000,00
Укупно:	150.000,00

- наставак истраживања еколошких одлика (екосистема) увачких језера. Овај пројекат воде стручне службе Института за мултидисциплинарна истраживања, Агенције за заштиту животне средине и Института за водoprивреду "Јарослав Черни" и поменуте институције носе трошкове ових истраживања. Наведена истраживања се врше више година у континуитету. Наставак истих планиран је у 2019. години.
- израда стручне документације Елабората безбедности путника током туристичког обиласка Ледене пећине и коришћења техничких

средстава и пловних објеката. Током претходних година, број посетилаца Ледене пећине је знатно (вишеструко!) порастао, тако да се, а да би сачували њене вредности и лепоте, намеће израда ове документације, којом би се, између осталог, предвидео број једновремених посетилаца исте.

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Министарство заштите животне средине	100.000,00
Резерват Увац д.о.о. - сопствени приходи	100.000,00
Укупно:	200.000,00

- На основу издатих услова ЗЗПС у више тачака истог документа Резерват Увац д.о.о. је у обавези да изврши мониторинг биљних врста и идентификацију њихових станишта, као и да утврди присутност инвазивних врста и планира мере за контролу њиховог ширења. Управљач је и током 2018. године планирао да започне активности на изради регистра биљних врста у сарадњи са Биолошким факултетом Универзитета у Београду, односно Институтом за ботанику и Ботаничком баштом Јевремовац. Ова активност је планирана због недостатка података, а у складу са обавезама управљача заштићених подручја, које произилазе из Правилника о критеријумима за издавање типова станишта, о типовима станишта, осетљивим, угроженим, ретким и за заштиту приоритетним типовима станишта ("Службени гласник РС", бр. 35/2010) и Правилника о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива ("Службени гласник РС", бр. 5/2010 и 47/2011.). Такође, пројектна активност је полазна основа за примену Уредбе о еколошкој мрежи ("Службени гласник РС", бр. 102/2010). Планиране активности, предлог је неколицине еминентних професора са Биолошког факултета (проф. др Дмитар Лакушић, проф. др Милан Вељић, др Предраг Лазаревић, др Снежана Вукојичић, др Ева Кабаш) су:

а) Инвентаризација и картирање типова станишта у СРП "Увац";

б) Инвентаризација и картирање ретких и заштићених врста биљака у СРП "Увац";

ц) Верификација и дигитализација прикупљених података о типовима станишта и стаништима значајних врста.

У оквиру ове активности (а на чему посебно инсистира Завод за заштиту природе Србије, односно стручњаци запослени у истом) посебну пажњу ћемо обратити на мониторинг популације следећих биљних врста: змијоглавка (*Echium russicum*), монашки пупавац (*Silene pusilla subsp. Monachorum*) и представника из фамилије орхидеја (фам. *Orchidaceae*). Ово стога што је станиште ових врста неопходно сачувати, као и пратити бројност њихових популација.

(Видети прилог: Предлог пројекта – Инвентаризација и картирање типова станишта и ретких и заштићених врста биљака у СРП "Увац")

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Министарство заштите животне средине	400.000,00
Резерват Увац д.о.о. - сопствени приходи	300.000,00
Укупно:	700.000,00

- током 2019. године (а на чему, такође, посебно инсистира Завод за заштиту природе Србије, тј. стручњаци - херпетолози) Резерват Увац д.о.о. планира мониторинг фауне водоземаца и гмизаваца, јер исти чине значајну карику у исхрани пре свега птица. Такође, због (будућег) приступања Србије Европској унији, обавеза сваке државе је да попише ретке врсте и њихова станишта према NATURA 2000 програму.

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Министарство заштите животне средине	250.000,00
Резерват Увац д.о.о. - сопствени приходи	150.000,00
Укупно:	400.000,00

Укупно планирана средства за област IV

Планирана средства	Извршилац посла
Министарство заштите животне средине 800.000,00	Резерват Увац д.о.о., Завод за заштиту природе, Институт за мултидисциплинарна истраж. и Биолошки факултет
Резерват Увац д.о.о. - сопствени приходи 650.000,00	Резерват Увац д.о.о., Завод за заштиту природе, Институт за мултидисциплинарна истраж. и Биолошки факултет

V ПЛАНИРАЊЕ, ИЗГРАДЊА И УРЕЂЕЊЕ ПОДРУЧЈА

1. Активности и учешће управљача на просторном планирању, изградњи и уређењу грађевинског земљишта, инфраструктурног планирања и уређења, изградњи рекреативне инфраструктуре и на санацији подручја

Резерват Увац д.о.о. ће и током 2019. године иницирати састанак са представницима локалних самоуправа у Новој Вароши и Сјеници, како би се у што краћем року приступило изради Плана детаљне урбанистичке регулације за комплетно подручје СРП "Увац". Током 2014. године је израђен Просторни план подручја посебне намене Специјалног резервата природе Увац, и издат је скраћени приказ. План детаљне урбанистичке регулације је веома обиман посао. Постоји добра воља свих страна да се приступи изради наведеног Плана чија реализација изискује велика новчана средства.

Такође, током 2019. године, као што је то чинио и претходних 10-ак година (од свог оснивања), Резерват Увац д.о.о. планира предузимање низа активности на решавању проблема бесправне градње (сарадња са надлежним републичким и општинским грађевинским инспекцијама,

подношење кривичних пријава, "алармирање" јавности путем штампаних и електронских медија...).

Поред непосредно реченог, кључне активности на изградњи и уређењу грађевинског земљишта, као и инфраструктурног планирања и уређења, од великог значаја за успешан рад Резерват Увац д.о.о. у 2019. су:

- предузимање низа (даљих) активности на коначном, трајном решавању проблема водоснабдевања Визиторског центра на Кокином Броду, обала Златарског језера. Планира се каптажа изворишта на Мандића коси (село Амзићи, супротна обала Златарског језера од обале на којој се налази Визиторски центар), а за шта смо још 2016. године добили Решење о издавању водних услова, као и купили неопходно окитен црево. У 2019. години планирамо да урадимо Пројекат каптаже поменутог извора за који ћемо прибавити Решење о водној сагласности (у складу са Законом о водама и поступку о издавању водних аката), каптажу истог по пројекту, као и да "положимо" црево од извора до резервоара који се налази у непосредној близини Визиторског центра.

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Министарство заштите животне средине	200.000,00
Резерват Увац д.о.о. - сопствени приходи	300.000,00
Укупно:	500.000,00

- комплетна замена дрвене терасе са оградом на инфо-пулту на Растокама. Услед сталне изложености атмосферским приликама тераса и ограда су натрули и као такви представљају опасност по посетиоце, па је хитно потребна њихова замена.

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Министарство заштите животне средине	150.000,00
Резерват Увац д.о.о. - сопствени приходи	250.000,00
Укупно:	400.000,00

- Завршни радови на уређењу пристајног места на Растокама. Услед сталног варирања нивоа воде у претходном периоду није било могуће завршити део приступне стазе до воде па се завршетак радова планира у 2019. години.

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Резерват Увац д.о.о. - сопствени приходи	150.000,00
Укупно:	150.000,00

- На локалитетима где највише долазе посетиоци тј. са којих крећу вожње чамцима по Увачком/Сјеничком језеру (локалитету Растоке и Маркова раван) потребна је изградња мокрих чвора, тоалета. Током 2019. године планира се изградња мокрог чвора на локалитету Растоке (брана ХЕ "Увац", Увачко језеро).

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Министарство заштите животне средине	1.000.000,00
Резерват Увац д.о.о. - сопствени приходи	250.000,00
Укупно	1.250.000,00

- На локалитету Жвале потребно је поставити монтажну кућицу за одмор чувара.

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Министарство заштите животне средине	150.000,00
Резерват Увац д.о.о. - сопствени приходи	150.000,00
Укупно:	300.000,00

- Наставак уређења пешачке и бицикличке стазе која води од тзв. "Варошког" залива (река Злошница, Златарско језеро), ободом Златарског језера, кроз села Амзићи и Вилови, преко висећег моста у Пуљцима, па кроз села Дебеља и Божетићи, до Павловића брода (кањон Златарског језера), места првог проглашења резервата 1972. године. Стаза је веома дуга, тј. дуга је око 20-25 километара. На овој стази, у селу Дебеља, налази се локалитет "Савина столица", са кога се пружа изузетан поглед на Златарско језеро, а на коме се налази прелеп видиковац, изграђен од природних материјала, камена и дрвета, у потпуности у складу са условима Завода за заштиту природе Србије. Основни циљ уређења ове стазе је промоција Златарског језера и његове непосредне околине, као и растерећење туристичког притиска који је све јачи и израженији на Увачком језеру.

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Министарство заштите животне средине	200.000,00
Резерват Увац д.о.о. - сопствени приходи	100.000,00
Општина Нова Варош (ТО Златар)	100.000,00
Укупно:	400.000,00

- у време трајања туристичке сезоне (мај-септембар, а по указаној потреби и дуже), планира се ангажовање 3 лица по уговору о привременим и повременим пословима. Иста би превасходно уређивала пешачке и бицикличке стазе, али и чистила подручје, радила на улазним рампама, радила на наплати улазница у СРП "Увац" и у спелеолошке објекте, и сличне послове. Средства за бруто зараде/накнаде лицима ангажованим за обављање привремених и повремених послова:

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Резерват Увац д.о.о. - сопствени приходи	780.000,00
Укупно:	780.000,00

Укупно планирана средства за област V

Планирана средства	Извршилац посла
Министарство заштите животне средине 1.700.000,00	Резерват Увац д.о.о., Завод за заштиту природе Републике Србије и други субјекти који ће бити ангажовани по потреби, за сваки конкретан посао.
Резерват Увац д.о.о. - сопствени приходи1.980.000,00	Резерват Увац д.о.о., Завод за заштиту природе Републике Србије и други субјекти који ће бити ангажовани по потреби, за сваки конкретан посао.
Средства општине, донација, поклона 100.000,00	Резерват Увац д.о.о. и други субјекти који ће бити ангажовани по потреби.

VI ПРОМОЦИЈА ВРЕДНОСТИ ЗАШТИЋЕНОГ ПОДРУЧЈА

1. Задачи на развоју културно-образовних и информативно-пропагандних активности

Приказивање вредности и лепота СРП "Увац" представља један од редовних задатака управљача на остварењу циљева заштите. Такође, у предстојећој години планирамо да много више урадимо на вези заштита и промоција природе, са једне стране, уметност и култура, са друге стране.

Главни задаци у 2019. години, када је промоција у питању су:

- стално медијско приказивање (дневне и недељне новине, магазини, часописи, радио, ТВ, интернет...) напора, резултата и успеха на очувању и унапређењу стања заштићеног подручја, његовог коришћења, као и проблема и тешкоћа који прате заштиту.
- У сарадњи са другим заштићеним добрима и националним парковима, планиран је заједнички пројекат на изради едукативно-промотивних емисија о заштићеним добрима Србије, и у оквиру њих емисија о Специјалном резервату природе "Увац", која би се емитовала на телевизијама са националном фреквенцијом. Поред промоције у медијима, снимљени серијал емисија, користио би се и за презентацију заштићених добара у центрима за посетиоце и у оквиру еколошко-едукативних активности СРП. Планирана средства суфинансирања из Министарства заштите животне средине - заштита природе износе 1.200.000,00 динара.

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Министарство заштите животне средине	1.200.000,00
Резерват Увац д.о.о. - сопствени приходи	50.000,00
Укупно:	1.250.000,00

- штампање проспеката, брошура, приручника, упутстава и других сличних публикација.

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Министарство заштите животне средине	150.000,00
Резерват Увац д.о.о. - сопствени приходи	150.000,00
Укупно:	300.000,00

- штампање материјала за посетиоце, конкретно: штампање улазница у СРП "Увац", штампање дозвола за рекреативни риболов, штампање мапа резервата...

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Резерват Увац д.о.о. - сопствени приходи	300.000,00
Укупно:	300.000,00

- интернет презентација - овом важном виду информативно-пропагандне активности нисмо посвећивали довољну пажњу у прошлости, изузетак представља, 2017. година, када смо редизајнирали сајт. У 2019. години планирамо да на сајт "качимо" документа која су обавезна по закону, као и да редовно извештавамо о активностима које се одвијају на Увцу, а најважније од свега је да садржај сајта преведемо и на енглески језик. За превод сајта на енглески језик ангажоваће се преводилац.

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Резерват Увац д.о.о. - сопствени приходи	200.000,00
Укупно:	200.000,00

- "пуштање" аудио - водича (Audio guide) у функцију. Резерват Увац д.о.о. је од стране UNDP програма добио 10 аудио - водича. Међутим, да би исти били од користи, наравно и пре свега посетиоцима резервата из иностранства, потребно је снимити неколицину текстова о СРП "Увац" (уопштено/основно о резервату, свим језерима на Увцу понаособ, најзначајнијим спелеолошким објектима, белоглавим суповима, другим значајним врстама птица, животиња и биљака...). За почетак, потребно је ангажовати лице које ће припремити текстове на српском језику, лице (професор енглеског језика) које ће текстове превести на енглески језик и лице које ће текстове превести на још један "светски" језик. Касније, пожељно би било ове текстове превести на још неки од језика који су веома заступљени/који се доста говоре у свету, као што су шпански, француски, руски, немачки... Средства за ову намену износе (хонорар аутору текстова, преводиоцу на енглески и преводиоцу на још један "светски" језик, а што планирамо за 2018. годину):

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Министарство заштите животне средине	150.000,00
Резерват Увац д.о.о. - сопствени приходи	150.000,00
Укупно:	300.000,00

- учешће на међународном сајму туризма у Београду. Исти се традиционално одржава последњих дана фебруара или првих дана марта. Учешће на Nisville Jazz Festival-у, као што је био случај претходне две године, где ће се један дан, а у сарадњи са Заводом за заштиту природе Србије (Радна јединица у Нишу) промовисати СРП "Увац". Евентуално, учешће на неком од међународних сајмова заштите животне средине или туризма, на којима ћемо промовисати СРП "Увац". Амбиција нам је да СРП "Увац", односно његове вредности и лепоте представимо и у окружењу, јер Увац са свим оним што га чини, превазилази националне оквире. Сматрамо да томе вреди, стога, а посебно у светлу даљег раста и развоје, посветити значајну пажњу.

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Резерват Увац д.о.о. - сопствени приходи	450.000,00
Укупно:	450.000,00

- одржавање постојећих и постављање нових информативних и едукативних табли на подручју резервата, посебно на "ударним" местима, тј. местима на која долази највећи број посетилаца. Потребна је и замена информативних и едукативних табли које су постављене на градском тргу у Новој Вароши, код дечијег вртића, основне школе, у туристичкој зони на Златару. Исто је потребно учинити и са оштећеним таблама које се налазе на подручју Сјенице.

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Министарство заштите животне средине	150.000,00
Резерват Увац д.о.о. - сопствени приходи	150.000,00
Укупно:	300.000,00

- Организација ликовне колоније за ученике из нововарошких и сјеничких градских и сеоских школа. У сарадњи са школским управама (директорима школа и саветима родитеља), окупили бисмо талентоване ученике у визиторском центру, заједно са њиховим предметним наставницима. Обезбедили би им превоз (возилима или пловилима) на атрактивне локалитете на подручју СРП "Увац", где би сликали мотиве из природе. Такође, обезбедили би им неопходна средства за рад(платна, уљане боје...), као и храну за време трајања ликовне колоније. Обавеза малих уметника би била да по једно своје дело настало за време трајања ликовне колоније поклоне Резерват Увац д.о.о.. Наведена ликовна дела би изложили у службеним просторијама Резерват Увац д.о.о. и у Визиторском центру на Кокином Броду. Евентуално, неко ликовно дело би поклонили некој организацији или појединцу, а који су дали велики допринос раду и афирмацији Резерват Увац д.о.о., односно Специјалног резервата природе "Увац".

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Општина Нова Варош	50.000,00
Резерват Увац д.о.о. - сопствени приходи	100.000,00
Укупно:	150.000,00

- Опремање етно собе, тј. етно кутка, у једној просторији Визиторског центра на Кокином Броду, која би имала функцију мини-музеја. За исту смо већ набавили неколико предмета карактеристичних за прошлост увачког и златарског краја, а свакако ће после ликовне колоније Резерват Увац д.о.о. располагати са неколицином слика наших ученика, са којима ћемо употпунити и оплеменити колекцију. Наравно, поменуте слике, као и неке фото-приче са Увца треба урамити.

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Резерват Увац д.о.о. - сопствени приходи	50.000,00
Укупно:	50.000,00

2. Задачи и активности на развоју одрживог туризма

2.1. Смернице за развој одрживог туризма

Главни садржаји боравка посетилаца су:

- шетња мрежом дискретно обележених излетничких стаза, уз евентуално уређивање појединих деоница за вожњу бицикала;
- вожња чамцима и катамаранима;
- посматрање птица и друге дивљачи, фотографисање истих, учешће у организованим активностима заштите биљног и животињског света и чистоће предела;
- рекреативни (и спортски) риболов;
- посматрање прераде млека и других традиционалних радова у оквиру сеоских домаћинстава (припрема вуненог предива, ткање, млевење жита у воденицама, плаштење сена, и др);
- скијање, санкање и друге активности зимског планинског туризма;
- посматрање или учешће у традиционалним вештинама, играма и надметањима карактеристичним за овај део Србије;
- купање и роњење у увачким рекама и језерима;
- спелеолошке активности, конкретно; посета пећинама: Ушачком пећинском систему (Ушачка и Ледена пећина и јама Бездана), Тубића,

Баждарској, Буковик, уз минималне радове на уређењу туристичке стазе;

- пењачке активности у природном окружењу;

2.2. План деловања за заштићено подручје у функцији развоја одрживог туризма

Резерват Увац д.о.о. је у претходних 10-ак година, уредио више пешачких стаза, посебно када је реч о непосредној близини Увачког (Сјеничког), Златарског и Радоињског језера. План нам је да постојеће (као и новоуређене) стазе укључимо у златиборску трансферзалу пешачких стаза.

Укупно планирана средства за област VI

Планирана средства	Извршилац посла
Министарство заштите животне средине 1.650.000,00	Резерват Увац д.о.о. и други субјекти који ће бити ангажовани по потреби, за сваки конкретан посао.
Резерват Увац д.о.о. - сопствени приходи 1.600.000,00	Резерват Увац д.о.о. и други субјекти који ће бити ангажовани по потреби, за сваки конкретан посао.
Средства општине, донација, поклона 50.000,00	Резерват Увац д.о.о. и други субјекти који ће бити ангажовани по потреби, за сваки конкретан посао.

VII САРАДЊА

1. Сарадња и партнерство са локалним становништвом

Главни задаци у 2019. години су наставак сарадње са локалним становништвом на територији постојећег резервата и територији где је Просторним планом предвиђено (евентуално) проширење резервата.

2. Сарадња са другим власницима и корисницима непокретности у заштићеном подручју

У том циљу, Резерват увац д.о.о ће и током 2019. године организовати обавештавање локалног становништва, о свим важним питањима за њихов живот и рад на подручју или у непосредној близини СРП "Увац", као што је то чинио и у свим претходним годинама. Посебно ћемо им нагласити чињенице да предвиђени режим заштите неће угрозити било чије легалне и легитимне интересе и да ће, чак, сви од тога имати

вишеструке користи. Такође, неопходно је у том дијалогу указати да се очување и одрживи развој заштићеног природног добра не могу остварити без поштовања прописаних мера и промена у понашању и начину обављања делатности.

3. Сарадња са невладиним организацијама

Задаци у 2019. години, а што је пракса свих претходних година од оснивања Резерват Увац д.о.о., су: наставак сарадње са организацијама спортских и рекреативних риболоваца, односно са корисницима суседних рибарских подручја, сарадња са ловачким удружењима, али и сарадња са свим другим невладиним организацијама које се баве питањима заштите и унапређења животне средине, одрживог развоја, обновљивих извора енергије, сеоског туризма и слично, као што су: Фонд за заштиту птица грабљивица из Београда, Друштво за заштиту и проучавање птица Србије из Новог Сада, Чуvari природе из Пожеге, Србија за младе, Wild Serbia из Ваљева, итд.

- планирамо организовање заједничких акција чишћења увачких језера и река.

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Резерват Увац д.о.о. - сопствени приходи	50.000,00
Укупно:	50.000,00

4. Међународна сарадња

Резерват Увац д.о.о. је спреман да пружи подршку, колико је то могуће, Заводу за заштиту природе Србије, Институту за биолошка истраживања "Синиша Станковић", другим стручним "кућама", на свим пословима и активностима везаним за међународну сарадњу. Свакако, Резерват Увац д.о.о. нема капацитета да буде носилац великих међународних пројеката, али је спреман да пружи сву логистичку подршку, у виду чувара заштићеног подручја, возила, пловила и друге опреме.

Током јуна и августа 2018. године Специјални резерват природе „Увац“ обишао је амерички амбасадор. Наравно, као и већина туриста био је одушевљен нестварним природним лепотама, Леденом пећином, обишао видиковце, фотографисао меандре. Том приликом је предложио да се Резерват Увац д.о.о. братими као управљач са неким сличним националним парком у Америци. Сврха овог братимљења била би размена искустава и упознавање са примерима добре праксе у управљању зашћућеним подручјем, а у циљу бржег решавања проблема који трају дуги низ година (дивље депоније, дивља градња, отпадне воде, управљање туристима)...

Резерват Увац д.о.о. је аплицирао у 2018. години за средства прекограничне сарадње Србија – Црна Гора, са неким заштићеним подручјем у Црној Гори, а на "тему" заштите животне средине, промовисање ублажавања ефеката и прилагођавање климатским променама, спречавање ризика и управљање ризиком са посебним циљем заштите природних ресурса. Свакако, неопходно је предвидети сопствено учешће у овој активности. Пратићемо актуелне позиве и конкурсе и у 2019. години и аплицирати на неке од позива који буду из области заштите животне средине. И за ову активност планирају се одређена средства.

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Резерват Увац д.о.о. - сопствени приходи	500.000,00
Укупно:	500.000,00

5. Организовано и професионално удруживање заштићених подручја Србије и других заинтересованих паркова из окружења

Резерват Увац д.о.о. је члан удружења заштићених подручја Србије и даћемо свој допринос свим активностима које ово удружење спроводи, а све у циљу повезивања и промоције заштите природе на целом простору Србије. Сарађујемо са колегама из бројних заштићених подручја, разговарамо и консултујемо се о свим питањима од важности и значаја за заштиту природе, као и свим другим актуелним темама – ова сарадња је, а што је очекивано и нормално, све боља и боља из године у годину, настојаћемо да се овај тренд настави и у 2019. години.

У 2019. години планирамо да интензивирамо сарадњу са управљачима суседних заштићених подручја, односно да успоставимо сарадњу са новооснованим заштићеним подручјем Парк природе "Златибор".

6. Сарадња са информативним гласилима и стручним часописима

Приказивање основних вредности резервата, односно промоција заштићеног подручја СРП "Увац", представљаће и у 2019. години један од значајних задатака управљача на остварењу циљева заштите овог подручја.

Главни задаци у смислу промоције су:

- редовно медијско приказивање (новине, часописи, магازини, радио и тв станице, интернет сајтови...) напора, резултата и успеха на очувању и унапређењу стања заштићеног подручја, његовог коришћења, као и проблема и тешкоћа који прате заштиту,
- снимање популарних, образовних и, евентуално, научних филмова,
- штампање проспеката, лифлета, брошура, приручника, упутстава и других публикација,
- интернет презентација.

Укупно планирана средства за област VII

Планирана средства	Извршилац посла
	Резерват Увац д.о.о. и

Резерват Увац д.о.о. - сопствени приходи 550.000,00	други субјекти који ће бити ангажовани по потреби.
--	--

VIII ПОСЕБНИ ПОСЛОВИ И ЗАДАЦИ

1. Противпожарна заштита

Резерват Увац д.о.о. је током неколико претходних година набавио основна средства за ручно гашење пожара, попут напртњача за гашење водом и против - пожарних апарата, као и термовизијску камеру, која, поред осталог, служи за детекцију раног пожара. Ова опрема је била неопходна како би чувари природе могли хитно да делају на гашењу пожара, ако до истог дође, и пре него што се на лицу места појаве припадници ватрогасних јединица Сјенице или Нове Вароши. Такође, сви чувари природе су завршили основну обуку о противпожарној заштити, и поседују сертификате о завршеној противпожарној обуци.

- Процена угрожености од елементарних непогода и других несрећа као и Планови заштите и спасавања у ванредним ситуацијама су активности које је потребно спровести у 2019 години, а примењујући одредбе Закона о ванредним ситуацијама.

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Министарство заштите животне средине	400.000,00
Резерват Увац д.о.о. - сопствени приходи	250.000,00
Укупно:	650.000,00

3. Обележавање важних датума за заштиту животне средине

Резерват Увац д.о.о. ће на пригодан начин, предавањем које ћемо организовати за ученике основних и средњих школа, наставнике и професоре биологије и географије, али и грађанство, у визиторском центру на Кокином Вроду, обележити важне датуме за заштиту животне средине, и то:

- 21. март - Светски дан шума
- 11. април - Дан заштите природе
- 22. април - Дан планете Земље
- 05. јун - Дан заштите животне средине
- Септембар, прва субота - Дан лешинара

Средства за обележавање наведених датума износе:

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Резерват Увац д.о.о. - сопствени приходи	50.000,00
донације, поклони	100.000,00
Укупно:	150.000,00

Укупно планирана средства за област VIII

Планирана средства	Извршилац посла
Министарство заштите животне средине 250.000,00	Резерват Увац д.о.о. и други субјекти који ће бити ангажовани по потреби, за сваки конкретан посао.
Резерват Увац д.о.о. - сопствени приходи 450.000,00	Резерват Увац д.о.о. и други субјекти који ће бити ангажовани по потреби, за сваки конкретан посао.
Приходи од донација 100.000,00	Резерват Увац д.о.о. и други субјекти који ће бити ангажовани по потреби, за сваки конкретан посао.

Активности које ће бити финансиране из прихода који су планирани од наплате накнада за коришћење СРП "Увац"

Активности које ће бити финансиране из прихода који су планирани од наплате накнада за коришћење заштићеног подручја СРП "Увац" су активности из дела **III ЗАШТИТА, ОДРЖАВАЊЕ, ПРАЂЕЊЕ СТАЊА И УНАПРЕЂЕЊЕ ПРИРОДНИХ И СТВОРЕНИХ ВРЕДНОСТИ; Приоритетне мере и активности на управљању природним вредностима**. Ово све је прецизно дато у табелама које прате поменути део III Програма управљања Специјалним резерватом природе "Увац" за 2019. годину.

IX ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА

Табела прихода:

ФИНАНСИЈСКИ ПЛАН ЗА 2019. ГОДИНУ - Табела прихода за заштићено подручје Специјални резерват природе "Увац"	
	Износи у динарима
1 Средства Буџета Републике Србије	13.130.000,00
1.1. Министарство заштите животне средине	13.130.000,00
2 Сопствени приходи	27.600.000,00
3.1. Накнаде	13.300.000,00
3.2. Остали приходи (рибарство, туризам)	14.300.000,00
3 Средства општине, донација, поклона	250.000,00
3.1. општина Нова Варош	150.000,00
3.2. донације, поклони	100.000,00
Укупно приходи	40.980.000,00

Табела расхода:

	ВРСТЕ РАСХОДА	БУЏЕТ РС	СОПСТВЕНИ ПРИХОДИ	ПРИХОДИ ОД ОПШТИНЕ, ДОНАЦИЈА, ПОКЛОНА	УКУПНО
III	ЗАШТИТА, ОДРЖАВАЊЕ, ПРАЋЕЊЕ СТАЊА И УНАПРЕЂЕЊЕ ПРИРОДНИХ И СТВОРЕНИХ ВРЕДНОСТИ	8.580.000,00	22.520.000,00	0,00	31.100.000,00
	Бруто зараде чувара заштићеног подручја	4.500.000,00	2.070.000,00	0,00	6.570.000,00
	Бруто зараде рибочувара	0,00	2.700.000,00	0,00	2.700.000,00
	Бруто зараде стручног особља	80.000,00	1.400.000,00	0,00	1.480.000,00
	Бруто зараде осталог особља запосленог код управљача и материјални трошкови њиховог рада	0,00	8.500.000,00	0,00	8.500.000,00
	Средства за стручно усавршавање запослених	0,00	50.000,00	0,00	50.000,00
	Бруто накнаде члановима скупштине	0,00	1.300.000,00	0,00	1.300.000,00
	Средства за опремање и обуку чуварске и стручне	0,00	200.000,00	0,00	200.000,00

службе					
Средства за набавку униформи за рибочуваре	0,00	300.000,00	0,00	300.000,00	
Гориво (за возила, пловила, моторне тестере...)	2.000.000,00	500.000,00	0,00	2.500.000,00	
Набавку новог теренског аута	400.000,00	800.000,00	0,00	1.200.000,00	
Набавка чамца са ванбродским мотором за потребу обезбеђивања пристани пред Леденом пећином	500.000,00	600.000,00	0,00	1.100.000,00	
Набавка два нова ванбродска мотора за катамаран на Увачком језеру	0,00	900.000,00	0,00	900.000,00	
Одржавање постојећег видео надзора	0,00	100.000,00	0,00	100.000,00	
Управљање отпадом – селектовање и одвожење отпада	100.000,00	100.000,00	0,00	200.000,00	
Материјални трошкови одржавања техничких средстава (регистрација возила, амортизација материјално-техничких средстава, одржавање чистоће...)	0,00	1.700.000,00	0,00	1.700.000,00	
Одржавање статусних табли и обнављање граничних ознака	0,00	100.000,00	0,00	100.000,00	
Постављање табли упозорења, обавештења и забрана	200.000,00	100.000,00	0,00	300.000,00	
"Физичко" уређење средњевековног утврђења Клек	0,00	100.000,00	0,00	100.000,00	
Организовано сакупљање, превоз, прерада и уништавање СПЖП	250.000,00	200.000,00	0,00	450.000,00	
Рад хранилице за медведе (набавка биљне хране и рибе)	0,00	50.000,00	0,00	50.000,00	
Контрола успешности гнежђења белоглавог супа	50.000,00	50.000,00	0,00	100.000,00	
Одржавање континуитета у маркирању лешинара и усвајања савремених метода праћења белоглавог супа	200.000,00	100.000,00	0,00	300.000,00	
Мониторинг постојећих кућица за сове	0,00	50.000,00	0,00	50.000,00	
Истраживање диверзитета птица СРП	100.000,00	50.000,00	0,00	150.000,00	

	"Увац"				
	Мониторинг на рибарском подручју	0,00	400.000,00	0,00	400.000,00
	Постављање понтонске бране на ушћу Вапе	200.000,00	100.000,00	0,00	300.000,00
IV	ПРИОРИТЕТНИ ЗАДАЦИ НАУЧНОИСТРАЖИВАЧКОГ И ОБРАЗОВНОГ РАДА	800.000,00	650.000,00	0,00	1.450.000,00
	Реализација пројекта ихтиофаунистичких истраживања младице	50.000,00	100.000,00	0,00	150.000,00
	Израда стручне документације Елабората безбедности путника током туристичког обиласка Ледене пећине	100.000,00	100.000,00	0,00	200.000,00
	Израда регистра биљних врста у СРП "Увац"	400.000,00	300.000,00	0,00	700.000,00
	Мониторинг фауне водоземаца и гмизаваца	250.000,00	150.000,00	0,00	400.000,00
V	ПЛАНИРАЊЕ, ИЗГРАДЊА И УРЕЂЕЊЕ ПОДРУЧЈА	1.700.000,00	1.980.000,00	100.00,00	3.780.000,00
	Водоснабдевање Визиторског центра на Кокином Броду – израда Пројекта каптаже изворишта на Мандића коси, каптажа истог и полагање црева	200.000,00	300.000,00	0,00	500.000,00
	Комплетна замена дрвене терасе са оградом на инфопулту на Растокама	150.000,00	250.000,00	0,00	400.000,00
	Завршни радови на уређењу пристаног места на Растокама	0,00	150.000,00	0,00	150.000,00
	Изградња мокрог чвора на локалитету Растоке	1.000.000,00	250.000,00	0,00	1.250.000,00
	Набавка кућицу за одмор чувара на локалитету Жвалама	150.000,00	150.000,00	0,00	300.000,00
	Уређење пешачке и бицикличке стазе од тзв. "Варошког залива" до Павловића Брода	200.000,00	100.000,00	100.000,00	400.000,00
	Ангажовање 3 лица Уговором о привременим и повременим пословима	0,00	780.000,00	0,00	780.000,00
VI	ПРОМОЦИЈА ВРЕДНОСТИ ЗАШТИЂЕНОГ ПОДРУЧЈА	1.650.000,00	1.600.000,00	50.000,00	3.300.000,00

	Штампање промотивног материјала (проспекти, брошуре, приручници, упутства...)	150.000,00	150.000,00	0,00	300.000,00
	Штампање материјала за посетиоце (улазнице, дозволе за риболов, мапе...)	0,00	300.000,00	0,00	300.000,00
	Интернет презентација (закуп домена, одржавање сајта...)	0,00	200.000,00	0,00	200.000,00
	Снимање документарног филма о СРП Увац	1.200.000,00	50.000,00		1.250.000,00
	"Пуштање" аудио - водича (Audio guide) у функцију	150.000,00	150.000,00	0,00	300.000,00
	Учешће на сајму туризма у Београду, Nisville Jazz Festival-у и међународном сајму	0,00	450.000,00	0,00	450.000,00
	Одржавање постојећих и постављање нових информативних и едукативних табли на подручју резервата	150.000,00	150.000,00	0,00	300.000,00
	Организација ликовне колоније	0,00	100.000,00	50.000,00	150.000,00
	Опремање етно собе	0,00	50.000,00	0,00	50.000,00
VII	САРАДЊА	0,00	550.000,00	0,00	550.000,00
	Организовање акција чишћења увачких језера и река	0,00	50.000,00	0,00	50.000,00
	Прекогранична сарадња и учешће у пројектима	0,00	500.000,00	0,00	500.000,00
VIII	ПОСЕБНИ ПОСЛОВИ И ЗАДАЦИ	400.000,00	300.000,00	100.000,00	800.000,00
	Процена угрожености од елементарних непогода	400.000,00	250.000,00	0,00	650.000,00
	Обележавање важних датума за заштиту животне средине	0,00	50.000,00	100.000,00	150.000,00
	УКУПНИ ТРОШКОВИ	13.130.000,00	27.600.000,00	250.000,00	40.980.000,00

**У Новој Вароши
11.01.2019. године**

Резерват Увац д.о.о.

Миљка Дучић, В.Д. директора